

UITGAVE

Koninklijke Vereniging ter
Beoefening van de Krijgswetenschap
www.kvbk.nl

Secretariaat KVKB
(Ledenadministratie, PR, secretaris
en penningmeester)

MPC 41A
Postbus 9012 6710 HC Ede
info@kvbk.nl

Secretaris:
luitenant-kolonel I.M. de Jong
Telefoon: (0318) 68 32 30

HOOFDREDACTEUR

brigade-generaal cav prof.
J.M.J. Bosch
Telefoon (076) 527 32 09
of (015) 284 42 58
Fax (015) 284 47 21

REDACTIE

kolonel cav drs. P.J.E.J. van den Aker
kolonel KLu J.F.W. van Angeren MA
drs. P.H. Kamphuis
luitenant-kolonel KMar mr. M.Th.J.
Messerschmidt
kolonel MPSD drs. F. Matser
kolonel TS ir. R.G. Tieskens
commodore KLu J.S. Willemse

BUREAUREDACTIE

mw. drs. A. Kool
Instituut Defensie Leergangen
MPC 58 B
Postbus 20701, 2500 ES Den Haag
Telefoon (015) 284 47 20
Fax (015) 284 47 21

KOPIJ ZENDEN AAN

Koninklijke Militaire Academie
Vakgroep MOW
Secretariaat Militaire Spectator
MPC 71 C
Postbus 90002, 4800 PA Breda
mlwa.gurp.brouwers@mindef.nl

ADVERTENTIES

CET Reclame & Publiciteit
Telefoon (0497) 53 15 31

ABONNEMENTEN

binnenland € 22,50
studenten € 15,00
buitenland € 27,50

DRUK

Drukkerij Giethoorn Ten Brink
ISSN 0026-3869

NADruk VERBODEN

Cover: De MLU-F-16 is voorzien van een
voor nachtoperaties geschikte cockpit.
(Bron: Vliegbasis Leeuwarden)

JAARGANG 172 NUMMER 3 2003

MILITAIRE SPECTATOR

- 106** Editoriaal:
Onderwijs en onderzoek: kostenpost of investering?
- 108** Mededelingen
- 109** P.E. van Loo:
Geen mid-life crisis maar een mid-life update
Het moderniseringsprogramma van de F-16
- 120** P.J. Teunissen:
De NAVO en de EU na de Top te Praag
- 131** M.C. de Kruif, N.J.E. van der Zee:
US Army transformation en de Koninklijke Landmacht
De toekomst wordt zichtbaar, maar wat doen we ermee?
- 143** H.J.M. van Rijssen:
Opleiding en training
Een visie op O&T van de grondgebonden vuursteun
- 152** Tegenwicht:
P.H. de Vries – Commandant, zetbaas, speelbal
- 154** Mening van Anderen
- 155** Antwoord op Mening van Anderen
- 157** Boeken
- 159** Samenvattingen/Summaries